

FORSKNINGSRAPPORT NR. 13/2014

RESULTATEVALUERING AV PROSJEKT HELHETLIG BARNEVERN I VESTFOLD: EN FORSKNINGSBASERT EVALUERING

Rolf Sundet og Arne Johansen

«Resultatevaluering av prosjekt Helhetlig Barnevern i Vestfold»

-- En forskningsbasert evaluering

Rolf Sundet og Arne Johansen

Drammen 2014

Senter for psykisk helse og rus

Fakultet for helsevitenskap

Høgskolen i Buskerud og Vestfold

Helhetlig barnevern i Vestfold – en forskningsbasert evaluering.

ISBN: 978-82-8290-012-6

Layout omslag: Maria Prøis Rønneberg, Høgskolen i Buskerud og Vestfold.

© SFPR – Senter psykisk helse og rus, fakultet for helsevitenskap, Høgskolen i Buskerud og Vestfold.

Senter for psykisk helse og rus

Fakultet for Helsevitenskap

Høgskolen i Buskerud og Vestfold

Postboks 7053

3007 Drammen

E-post: postmottak@hbv.no

Hjemmeside: <http://www.hbv.no/sfpr>

SFPRs publikasjoner kan fritt siteres ved tydelig angivelse av kilde.

Publikasjoner fra SFPR som omtales, anmeldes eller henvises til, bes sendt til Senteret.

Forord

Dette forskningsprosjektet har vært et samarbeid mellom Høgskolen i Buskerud og Vestfold, Fakultet for helsevitenskap, Senter for psykisk helse og rus og Prosjekt Helhetlig barnevern i Vestfold.

Prosjektet er finansiert av Fylkesmannen i Vestfold og BUF. ETAT, Region Sør

Drammen 1. september 2014

Rolf Sundet

Arne Johansen

Sammendrag «Resultatevaluering av prosjekt Helhetlig Barnevern i Vestfold» -- En forskningsbasert evaluering

Bakgrunn

Prosjektet "Helhetlig barnevern i Vestfold" har sin bakgrunn i at staten pr. 01.01.04 overtok ansvaret for å tilby andrelinjetjenester etter lov om barneverntjenester. Dette ansvaret lå tidligere i fylkeskommunene. To sentrale målsetninger med reformen var å utvikle et mer likeverdig barnevern i hele landet og at det skulle bli bedre økonomistyring. Reformen innebar forvaltningsmessige endringer, og et ideologisk skifte ved innføring av evidensbaserte metoder. Det var en målsetting å redusere bruken av institusjoner og øke bruken av fosterhjem og hjemmebaserte tiltak. En sentral del av satsningene ved forvaltningsreformen var opprettelsen av fagteamene. De skulle være bindeleddet mellom det statlige barnevernet (Bufetat) og barnevernet i kommunene. I tillegg skulle de bistå kommunene i vanskelige saker.

Metode

Denne forskningsbaserte evalueringen ble gjennomført med bruk av både kvalitative og kvantitative datainnsamlinger. Den kvalitative delen av studien ble gjennomført ved bruk av fokusgruppeintervjuer med leder og ansatte fra både det kommunale og statlige barnevern samt bruker representanter som hadde deltatt i prosjektet. Kvantitative spørreskjema ble også sendt til leder, ansatte og brukerrepresentanter.

Funn

De samlede funn er fremstilt gjennom en kvantitative og kvalitative del. Funnene fra disse delene relateres til forskningsspørsmålene: *1. I hvilken grad har prosjektet nådd sine hoved- og delmål og slik bidratt til endret samhandling mellom kommunalt og statlig barnevern, og 2. Hvilke gjenstående utfordringer kan beskrives ut fra resultatene av forskningsspørsmål 1 når det gjelder samhandling mellom nivåene, deres effekter på ansatte og brukere og hvordan disse kan bedres.*

Konklusjon

Prosjekt Helhetlig barnevern i Vestfold har et tvetydig resultat med god effekt på samarbeid og forståelse på tvers av kommunalt og statlig barnevern, men hvor en bare delvis har lyktes i å realisere hovedmål og i mindre grad delmålene. Samhandling mellom nivåene og effekter på ansatte og brukere kan bedres ved at; 1. Effektene av kompetanseprogrammet ved RVTS må tas vare på gjennom oppfølging. Oppretthold og øk den etablerte faglige variasjon gjennom styrking av atferdsperspektivet, traumebevisst omsorg og andre relevante perspektiv. 2. Barneforum, ungdomsforum, akuttforum og lederforum videreføres med forpliktende deltagelse. 3. Økt fokus på lederrollen i relasjon til tiltakenes forsatte gjennomføring med forpliktelse og styrking av lederinvolvering på alle nivå. 4. Det økte fokuset på brukervedvirkning må følges opp med faktisk implementering av slik på alle nivå. Hva brukervedvirkning innebærer i praksis, i den enkelte sak, må utredes og gis et tydeligere innhold. 5. Økt fokus på rammebetingelser med særlig vekt på faren for reduksjon i variasjon av tiltak med påfølgende redusert mulighet for fleksibel tilpasning til den enkelte bruker. Evalueringsforskning med fokus på effekten av topplederbeslutninger og statlige føringer bør gjennomføres med særlig fokus på effekten av standardisering av statlige føringer.

Senter for psykisk helse og rus, Fakultet for helsevitenskap,

Høgskolen i Buskerud og Vestfold

Senter for psykisk helse og rus (SFPR), Fakultet for helsevitenskap ved Høgskolen i Buskerud arbeider for å utvikle et solid forskningsmiljø i samarbeid med personer med brukererfaring, pårørendeerfaring, klinisk erfaring, forskere og beslutningstakere. Senteret ønsker å bidra til styrking og utvikling av den nasjonale og internasjonale kunnskapen innen psykisk helse og rus med særlig vekt på fem områder; (1) Personers erfaringer med psykiske helseproblemer og hva som hjelper, (2) Person- og kontekstsentrerte tilnærminger, (3) Familie- og nettverksperspektiver, (4) Helsetjenesteorganisering, utøvelse og effektivitet og (5) Aksjonsrettet forskning, særlig brukerinvolvert forskning og handlingsorientert forskningssamarbeid i kliniske praksiser.

I tillegg driver senteret en rådgivende og konsultativ funksjon overfor kommuner, brukerorganisasjoner, helseforetak og myndigheter og bidrar til utvikling og gjennomføring av utdanning og kompetanseutvikling. Er en hospiteringsarena for gjesteforskere og samarbeidspartnere, samt bidrar til å styrke forskerkompetansen ved avdeling for helsefag, HBV. Forskningen ved senteret vektlegger kontekst i forståelsen av psykisk helse og psykiske helseproblemer, og for utøvelsen av psykisk helsearbeid. Lokalmiljøet er konteksten for hvor psykisk helsearbeid skal utvikles. Sentrale områder er arbeid, bolig, skole, fritid, lokalmiljø og de sosiale og materielle livsbetingelsene. Folkehelseperspektivet med vekt på å fremme helse og sosialt liv på individ-, gruppe og samfunnsnivå, gjennom velvære og velferd, har også grunnleggende betydning for personers psykiske helse og i psykisk helsearbeid. Forskningen ved Senter for psykisk helse og rus skal også synliggjøre at de sammenhenger og situasjoner der folk lever og bor kan bidra til å lindre eller å forsterke psykiske helseproblemer, så vel som at det sosiale og kulturelle mangfoldet kan støtte psykisk helse og bedring. Senteret legger stor vekt på tverrfaglighet og brukerinvolvering i prosjektutvikling og gjennomføring. Senteret har kompetanse innen kvalitative, kvantitative og triangulerende og blandede metodologier.

ISBN-nummer	978-82-8290-012-6
Virksomhetsnavn	Senter for psykisk helse og rus, fakultet for Helsevitenskap, Høgskolen i Buskerud og Vestfold, Postboks 7053, 3007 Drammen.
Besøksadresse	Papirbredden - Drammen kunnskapspark Grønland 58, 3045 Drammen.
Telefon og fax	32 20 64 00 - 32 20 64 10
E-post og kontaktperson	Professor Stian Biong, leder av SFPR: stian.biong@hbv.no – tlf. 95 21 54 98.
Hjemmeside	http://www.hbv.no/sfpr

Innholdsfortegnelse:

Forord.....s. 4.

Sammendrag.....s. 5.

Senter for psykisk helse og rus, Fakultet for helsevitenskap, Høgskolen i

Buskerud og Vestfold.....s. 6.

Kapittel 1. Innledning og bakgrunn..... s. 8.

Kapittel 2. Metodiske beskrivelser av den forskningsbaserte evalueringen..... s. 12

Kapittel 3. Presentasjon av funn..... s. 19

Kapittel 4. Diskusjon..... s. 30

Referanseliste..... s. 33

Vedlegg..... s. 35

Kapittel 1. Innledning og bakgrunn

1.1. Bakgrunn

Prosjektet ”Helhetlig barnevern i Vestfold” har sin bakgrunn i at staten pr. 01.01.04 overtok ansvaret for å tilby andrelinjetjenester etter lov om barneverntjenester. Dette ansvaret lå tidligere i fylkeskommunene. To sentrale målsetninger med reformen var å utvikle et mer likeverdig barnevern i hele landet og at det skulle bli bedre økonomistyring. Reformen innebar forvaltningsmessige endringer, og et ideologisk skifte ved innføring av evidensbaserte metoder. Det var en målsetting å redusere bruken av institusjoner og øke bruken av fosterhjem og hjemmebaserte tiltak. En sentral del av satsningene ved forvaltningsreformen var opprettelsen av fagteamene. De skulle være bindeleddet mellom det statlige barnevernet (Bufetat) og barnevernet i kommunene. I tillegg skulle de bistå kommunene i vanskelige saker.

Gjennom opprettelsen av Bufetat fikk kommunene en ny aktør å forholde seg til. Det ble satset på å ruste opp den nye organisasjonen i forhold til økonomi og kompetanse. Rekruttering av nye medarbeidere medførte en forskyvning av kompetanse fra kommunene til stillinger i Bufetat. Kommunene opplevde Bufetat som en mektig aktør i forhold til tiltaksutforming og økonomi. Dette førte blant annet til at tiltak endret seg eller ble nedlagt uten at kommunene ble tatt med på råd. På samme måte ble avtalene med private tiltak sagt opp slik at kommunene opplevde en uforutsigbarhet i forhold til tiltakstilbudet.

1.2. Aktuelt

Kommunene i Vestfold opplevde samarbeidet mellom stat og kommune som utfordrende. Fra kommunenes posisjon var forhold knyttet til tiltaksvridningen, manglende medvirkning og informasjon sentrale utfordringer å løse. Barnevernlederne i Vestfold tok i 2007 kontakt med strategisk ledelse i Bufetat region sør med ønske om et møte. Det ble avholdt tre dialogmøter som resulterte i at det ble nedsatt en gruppe med representanter fra Vestfoldskommunene, Bufetat og Fylkesmannen i Vestfold. Gruppen fikk i oppgave å utarbeide et forslag til ny samarbeidsstruktur mellom kommunene og Bufetat. Målsettingen var å bedre samarbeidet og identifisere felles områder for utvikling og dialog. Denne samarbeidsstrukturen ble vedtatt høsten 2008.

I februar 2009 ble det avholdt et samarbeidsseminar mellom Vestfoldskommunene, Bufetat og Fylkesmannen i Vestfold. Ut av dette vokste det en felles erkjennelse om at kommunene og Bufetat var gjensidig avhengig av hverandre og måtte ansees som likeverdige samarbeidspartnere. Det var enighet om at for familiene som kommer i kontakt med barnevernet er det avgjørende at forvaltningsnivåene kommuniserer slik at de kan oppleve sammenheng og mening i de tiltakene som iverksettes. Det var videre enighet om at det måtte skapes arenaer og rutiner for overføring av kunnskap og kompetanse mellom nivåene for å sikre et godt barnevernfaglig arbeid. Erkjennelsen innebar også en anerkjennelse av behovet for å kjenne mer til samarbeidspartners roller, oppgaver, og å utvikle den gjensidige respekten for hverandre. Samtidig måtte det utvikles en tydelighet rundt rammer og forventninger. Det ble besluttet å etablere en arbeidsgruppe som skulle utarbeide en prosjektbeskrivelse med følgende mål: ”Barn i Vestfold møter et barnevern preget av høy kompetanse og god sammenheng”.

1.3. Prosjektet «Helhetlig barnevern i Vestfold»

På denne bakgrunn foreslo arbeidsgruppen at prosjektet «Helhetlig barnevern i Vestfold» skulle etableres i en forprosjektperiode fra 01.03.09 – 31.07.10, og med en angitt prosjektperiode på tre år fra 01.08.10 – 31.07.13. Det ble søkt om prosjektmidler fra Fylkesmannen i Vestfold, Bufetat region sør og KS til prosjektledelse og drift. Fylkesmannen i Vestfold innvilget søknad om Fornyingsmidler fra Larvik kommune som vertskommune for prosjektet i 2010. Midlene ble ikke overført Larvik kommune før november samme år. Prosjektet fikk således en forsinket oppstart i henhold til opprinnelig plan. Prosjektleder begynte i stillingen 01.03.11. Prosjektet er formulert med følgende målsettinger:

Hovedmål var: Barn i Vestfold møter et helhetlig barnevern med høy kompetanse og god sammenheng, hvor følgende delmål ble formulert i form av; mål for brukerne, for informasjonsutveksling og samhandling, for kompetanseheving, tiltaksutvikling samt verdigrunnlag. Verdigrunnlaget i prosjektet skulle være: Vi løser oppgaven sammen:

- vi løser oppgaven sammen
- vi er tett på
- vi er modige
- vi ser muligheter

Det ble etablert en Verdikommisjonen bestående av seks verdiambassadører. To brukerrepresentanter, to ansatte fra Bufetat og to ansatte fra det kommunale barnevernet. Det ble lagt til grunn at prosjektet skulle gjennomføres med en følgeevaluering og sluttevaluering. Det skulle videre utarbeides en kravspesifikasjon og innhentes tilbud fra aktuelle leverandører.

1.4. Senter for psykisk helse og rus (SPR) sin oppgaveforståelse og oppgaveløsning

Slik vi har oppfattet oppdraget ønsker prosjektet «Helhetlig barnevern i Vestfold» en evaluering om, og i hvilken grad, prosjektets beskrevne mål og delmål er nådd blant gruppene av ledere, ansatte og brukere. I kravspesifikasjon forstår vi at evalueringen skal fange følgende forhold:

1. Det skal være en resultatevaluering av etablerte tiltak basert i deres mandat.
2. Evalueringen skal gi anbefalinger basert i resultatevalueringen til videre drift gitt nåværende og fremtidige rammer.
3. En devaluering skal særlig fokusere samhandling mellom kommunalt og statlig barnevern med særlig fokus på ledernivå. Den skal også fremme forslag til bedringsendringer.
4. Evalueringen skal gjennomføres samarbeidsforskning hvor brukere deltar i hele kunnskapsprosessen.
5. Resultater skal kunne presenteres aktuelle samarbeidspartnere og kunne ha overføringsverdi og gi læring til ønskede parter.
6. Tidligere undersøkelser og oppgaver relatert til prosjektet skal inndras i den endelige sluttevalueringen.

Basert på denne oppgaveforståelsen har vi valgt å dele evalueringen opp i to fokusområder med følgende forskningsspørsmål:

- 1. I hvilken grad har prosjektet nådd sine hoved- og delmål og slik bidratt til endret samhandling mellom kommunalt og statlig barnevern.*
- 2. Hvilke gjestående utfordringer kan beskrives ut resultatene fra forskningsspørsmål 1 når det gjelder samhandling mellom nivåene, deres effekter på ansatte og brukere og hvordan disse kan bedres.*

1.3. Studiens begrensinger, avgrensinger og relevans

Datainnsamlingen har funnet sted i perioden mars 2014 og mai 2014. Studien er avgrenset i relasjon til studiens hensikt og forskningsspørsmål som er angitt over. Studien har hatt tre hovedkilder for data: (1) Et fokusgruppeintervju med bruker representanter som deltok i prosjekt Helhetlig barnevern i Vestfold. (2) Et fokusgruppeintervju med et utvalg av ledere fra kommuner og enheter innenfor Buf.etat. (3) Et fokusgruppeintervju med et utvalg av ansatte fra kommuner og enheter innenfor Buf.etat. (4) Kvantitativ spørreundersøkelse blant brukerrepresentantene, ledere fra de 17 kommunene og de 4 Buf.etat enhetenes, og ansatte i kommune og Buf.etat enhetene. I tillegg har en hatt tilgang til en kommunal brukerundersøkelse hvor brukere besvarer spørsmål på en visuell analog skala¹ basert på prosjektets verdier. Denne består av 27 respondenter hvorav 15 pårørende og 12 ungdommer. Studien har begrensinger knyttet til utvalgene idet det kan være personer i målgruppene med viktige erfaringer som har valgt å ikke delta eller som ikke kjente til evalueringen. Det kan også være at kan at noen i gruppa ikke kommer fram med egne erfaringer av ulike grunner. På den annen side er studien vitenskapelig fundamentert ved bruk av anerkjent kvantitativ og kvalitativ metodologi og metoder og kan slik antas å ha høy gyldighet og relevans.

1.4. Rapportens organisering

Etter dette innledende kapittelet vil det i kapittel 2 redegjøres for metodikken i denne forskningsbaserte evalueringen. Kapittel 3 gir en framstilling av studiens funn. Kapittel 4 diskuterer funnene i relasjon til studiens hensikt og forskningsspørsmål og på denne bakgrunn gi en konklusjon og angi forslag til hva som kan bidra til forbedringer.

¹ Interesserte kan få tilsendt skalaen, intervjuguider og alle spørreskjema anvendt i studien ved henvendelse til Rolf Sundet, e-post rolf.sundet@hbv.no

Kapittel 2: Metodiske beskrivelser av den forskningsbaserte evalueringen

2.1. Organisering av studien

Denne forskningsbaserte evalueringsstudien har vært gjennomført av Senter for psykisk helse og rus (SFPR), fakultet for helsevitenskap ved Høgskolen i Buskerud og Vestfold.

Prosjektansvarlig har vært dekan Heidi Kapstad og professor Stian Biong, som leder av Senteret fra 1.1.2014. Førsteamanuensis Rolf Sundet har hatt ansvar for å gjennomføre forskningsprosjektet i tråd med oppdraget.

2.2. Gjennomføring av studien

Arbeidet med studien har pågått siden november 2013 og avsluttes med denne rapporten levert oppdragsgiver 1. september 2014. Denne tidsperioden rommer alt fra utforming av metoder for datainnsamling, analyse og skriftlig fremstilling av studiens resultater. Studien startet med et oppstartsmøte mellom prosjektlederen for Prosjekt Helhetlig barnevern i Vestfold Tommy Thompson, prosjektleder førsteamanuensis Rolf Sundet og høgskolelektor Arne Johansen. Her ble forventninger til evalueringen avstemt, og den videre fremdriften for prosjektet fastsatt. Oppstartsmøtet var viktig for å avklare mandatet for evalueringen og for å skape en felles forståelse for hva oppdraget innebar. Det ble enighet om at det skulle etableres en kompetansegruppe bestående av brukerrepresentant, en ansatt fra kommunen og en fra Buf.etat i tillegg til deltagerne i oppstartsmøtet. Denne gruppen ble derfor bestående av Tommy Thompson, Gro Irene Erdal, Liv Irene Nøstvik, Heidi Larsgaard, Arne Johansen og Rolf Sundet. To møter samt hyppig e-post kontakt utarbeidet kvantitative spørreskjemaer for brukerrepresentanter, ledere og ansatte. Målsettingen var at forhold som ble ønsket belyst ble sikret inkludert i skjemaene.

Vi utarbeidet på samme måte intervjuguidene til fokusgruppeintervjuene for brukerrepresentanter, ledere og ansatte. Her ville en særlig fokusere på å få frem de aspektene som ikke så lett kan belyses ved hjelp av spørreskjemaundersøkelsen (Lerdal og Karlsson, 2008). Det ble i fellesskap utviklet et informasjonsskriv om forespørsel om deltagelse og samtykkeerklæring for brukerrepresentanter, ledere og ansatte (vedlegg 1). Studien som ble

før igangsettelsen registrert og godkjent av personvernombudet for forskning, Norsk Samfunnsvitenskapelig Datatjeneste (NSD) (vedlegg 2).

2.3. Utvalg

Forespørsel om deltagelse i den kvantitative spørreundersøkelsen for ledere ble gjort ved at en medarbeider, Gro Karin Erdal, fra Larvik kommune kontaktet ledere i de forskjellige kommunene i Vestfold og de statlige tiltakene. Informasjon om deltagelse ble sendt ut til disse lederne sammen med papirversjonen av spørreskjema. Besvarelsene ble bedt sendt til prosjektleder Rolf Sundet. Spørreskjemaundersøkelsen til de ansatte ble gjennomført via nettet med Questback. Den refererte medarbeideren sendte en e-post til lederne i de forskjellige kommunene og tiltakene med en link til Questback som ble administrert fra Høgskolen i Buskerud og Vestfold. De ansatte ble bedt om følge linken og besvare spørreskjemaet elektronisk via nettet. Spørreskjema og informasjon om prosjektet ble sendt ut til brukerrepresentantene via styreleder Tommy Thompson.

Rekrutteringen til deltagelse til fokusgruppe intervju for ledere ble igjen gjort ved at Gro Karin Erdal tok kontakt med ledere i kommunene og de statlige tiltakene med forespørsel om deltagelse. Deltagelse til fokusgruppeintervju for ansatte i kommunene ble avgjort ved at fire kommuner ble trukket ut via loddtrekning. Brukerrepresentanter til fokusgruppen ble rekruttert via styreleder Tommy Thompson. Det var visse problem med å rekruttere, særlig til ansattgruppen. Eksterne forhold og en misforståelse om tidspunkt gjorde i tillegg til at ingen fra det statlige barnevernet var representert i fokusgruppen for ansatte. Telefonintervju med ansatt representanter ble derfor gjennomført i etterkant.

2.3.1. Utvalgsbeskrivelse kvantitativ spørreundersøkelse brukerrepresentanter:

Bakgrunnsinformasjon	Ungdom	Pårørende	Totalt
Antall		2	2

Prosjektet Helhetlig barnevern i Vestfold hadde deltagelse av 5 brukerrepresentanter. 2 av disse besvarte spørreskjema

2.3.2. Utvalgsbeskrivelse kvantitativ spørreundersøkelse ledere:

Bakgrunnsinformasjon	Kommune	Statlig	Totalt
Antall	5	2	7

13 kommuner og 4 statlige tiltak ble kontaktet, totalt 17 ledere, hvorav 7 svarte totalt.

2.3.3. Utvalgsbeskrivelse kvantitativ spørreundersøkelse ansatte:

Bakgrunnsinformasjon	Kommune	Statlig	Ikke identifisert	Totalt
Antall	55	19	3	77

77 ansatte besvarte undersøkelsen.

2.3.4. Utvalgsbeskrivelse av fokusgruppe for brukerrepresentanter:

Bakgrunnsinformasjon	Ungdom	Pårørende	Totalt
Antall	1	1	2

2 brukerrepresentanter deltok på fokusgruppeintervjuet.

2.3.5. Utvalgsbeskrivelse av fokusgruppe for ledere:

Bakgrunnsinformasjon	Kommune	Statlig	Totalt
Antall	3	2	5

Ledere fra 3 kommuner og 2 av de statlige tiltakene utgjorde fokusgruppen for ledere

2.3.5. Utvalgsbeskrivelse av fokusgruppe for ansatte:

Bakgrunnsinformasjon	Kommune	Statlig	Totalt
Antall	3	2 (tlf. intervju)	5

3 ansatte fra forskjellige kommuner utgjorde fokusgruppen for ansatte. Det ble over ble meldt om frafall fra 2 statlig ansatte grunnet eksterne forhold. En misforståelse om meddelelse av tidspunkt gjorde at en tredje fra det statlige ikke kunne møte. Telefonintervju med 2 fra det statlige barnevernet ble gjort i etterkant av fokusgruppen.

2.4. Dataskapingsmetoder

Dataskapingsmetodene for denne evalueringen er gjort på to måter. For det første besvarte ledere og ansatte fra det kommunale og statlige barnevernet og bruker representantene de kvantitative spørreskjemaene. Videre ble det gjennomført et fokusgruppeintervju for respektivt brukerrepresentanter, ledere og ansatte (total n=12). Basis for intervjuene har vært intervjuguidene som er tematisk utviklet for å kunne gå i dybden på forhold som ble besvart i det kvantitative spørreskjemaet, og med mulighet for studentene og lederne til å belyse forhold de selv erfarte som viktige relatert til problemstillingen og forskningsspørsmålene i studien. I tillegg ble gjennomsnittskårer i den kommunale brukerundersøkelsen beregnet.

2.4.1. Utvikling av kvantitativt spørreskjema

Forskerne utviklet først et utkast til spørreskjema for de tre deltagende gruppene.

Kompetansegruppe som besto av brukerrepresentant, en ansatt fra kommunen og en fra statlig barnevern samt prosjektlederen for Prosjekt Helhetlig barnevern ble så forelagt utkastene.

Gjennom to fellesmøter samt e-post kontakt ble de endelige skjemaene utarbeidet.

Spørreskjemaene inneholdt lukkede spørsmål for vurdering på en Likertskala, det vil si en graderingsskala hvor svaret på hvert enkelt spørsmål graderes, samt med noen åpne spørsmål for å få deltakernes egne perspektiver på viktige erfaringer i tilknytning til

spørsmålsområdene i skjemaene. Spørreskjemaene for leder og ansatte inneholdt for det første en generell vurdering av kommunalt og statlig barnevern i Vestfold. For det andre spørsmål om de tiltakene, Kompetanseprogrammet ved RTVS, Barneforum, Ungdomsforum,

Akuttforum og Verdikommisjonen som var sentrale ingredienser i prosjekt Helhetlig

barnevern i Vestfold. For lederen ble det også stilt spørsmål om Lederforum. Spørreskjemaet

for brukerrepresentanter inneholdt spørsmål om prosjektet Helhetlig barnevern i Vestfold og om deltagelsen som brukerrepresentanter. Spørreskjemaene stilte opp utsagn som deltakerne skulle verdisette ved å sette en ring rundt et tall på en skala fra en til seks, der seks uttrykker et utsagn deltakeren var sterkt enig i, og 1 er et utsagn man er sterkt uenig i. I tillegg var det

åpne spørsmål på dette spørreskjemaet der en kunne gi utfyllende kommentarer. De lukkede spørsmålene ble utviklet for å få en kvantifisert vurdering av noen temaer som det var viktig å få svar på. Spørreskjemaer har en iboende utfordring ved at den som utvikler dem, risikerer å definere hva som er interessant på forhånd, og gjennom dette lukker for viktige erfaringer (Camic, Rhodes, og Yardley 2003; Svisdahl, Moltu og Sletvold, 2010). De åpne spørsmålene ble derfor tatt med for å motvirke dette problemet og gi deltakerne anledning til åpent å skrive

om hva som var relevant og viktig for dem (Svisdahl, Moltu og Sletvold, 2010) med hensyn til deres erfaringer med prosjektet Helhetlig barnevern i Vestfold.

2.4.2. Gjennomføring av den kvantitative spørreundersøkelse

Gitt rekrutteringsmåten som ble valgt foregikk spørreskjemaundersøkelsen i perioden mars 2014 til utgangen av april i henhold til prosedyren beskrevet under punkt 2.3 Utvalg.

2.4.3. Gjennomføring av fokusgruppeintervjuene

Intervjuene ble gjennomført av Rolf Sundet og Arne Johansen. Intervjuet startet med åpne spørsmål knyttet til intervjuguiden. I tillegg ble det anvendt en strategi hvor intervjuerne gav innspill med utgangspunkt i besvarelsene på spørreskjema og tidligere fokusgruppeintervju. Første fokusgruppeintervju var med lederne. I tillegg til åpne spørsmål ble de forelagt spørsmål rotfestet i svar på spørreskjema fra brukerrepresentantene og ansatte. Brukerrepresentantene var neste gruppe. De ble i tillegg til åpne spørsmål forelagt utsagn hentet fra fokusgruppen med ledere samt informasjon fra spørreskjema til ansatte og ledere. Ansattgruppen ble intervjuet til sist. I tillegg til de åpne spørsmålene, ble de forelagt utsagn og svar fra fokusgruppene med leder og brukerrepresentanter samt informasjon fra spørreskjema til disse to gruppene. Tanken med å gi innspill med utsagn, informasjon og problemstillinger hentet fra de andre datakildene, var å søke å få fram forskjeller og likeheter i opplevelser samt i løpet av intervjuet å stimulere til hukommelse og tenkning omkring prosjektet. Etter intervjuene mottok forskerne tilbakemelding fra en av deltagerne at denne strategien virket forstyrrende og hindret fri tenkning. Forskerne formidlet begrunnelsen for strategien, men tok tilbakemeldingen til etterretning. Deltakerne ble invitert til å komme med innlegg på etterskudd hvis noe hadde dukket opp som denne ikke hadde fått uttrykt i intervjuet. I gjennomsnitt tok de ulike fokusgruppeintervjuene 1,5 timer. I telefonintervjuene med de to ansatte fra det statlige barnevernet ble de først bedt om å kommentere de forskjellige tiltakene. Etter det ble de forespurt om de kunne kommentere mer spesifikke problemstillinger og tema fra de andre intervjuene. Dette ble akseptert og disse forelagt dem for å sjekke om det var andre perspektiv som ikke var dekket i svarene fra de andre fokusgruppene. Svarene fra disse to intervjuene har så blitt inkorporert sammen med svarene fra fokusgruppen med ansatte.

2.5. Metoder for dataanalyse

2.5.1. Kvantitativ analyse

Datamaterialet fra spørreskjemaene, samt brukerundersøkelsen ble analysert ved at gjennomsnitt for svarene fra ledere og ansatte ble beregnet og sammenliknet. Ingen andre statistiske analyser ble utført grunnet lavt svarantall. En kvalitativ analyse ble så utført på disse gjennomsnittene på bakgrunn av fortolkningsmal (se tabell 1) for kvalitativ omforming av gjennomsnittsskåre på Likert-skalaen.

Tabell 1. Kvalitativ omforming av gjennomsnitt av skåre på Likert-skalen

I liten grad	I mindre grad	I en viss grad	I stor grad
1,0-2,0	2,1- 3,4	3,5-4,9	5,0-6,0

2.5.2. Kvalitativ analyse

Analysen av data fra fokusgruppeintervjuene representerer i alt fem *faser*, der forskerne har benyttet seg av en hermeneutisk (tolkende) innholdsanalyse i fire *trinn* (Barbosa da Silva, 1996; Kvale & Brinkmann 2009; Karlsson, 2011).

- *Fase 1*: Analyse av fokusgruppe for ledere
- *Fase 2*: Analyse av fokusgruppe for ansatte
- *Fase 3*: Analyse av fokusgruppe for brukerrepresentanter
- *Fase 4*: Analyse av alle intervjuene samlet i form av sammenlikninger og sammenstillinger
- *Fase 5*: Presentasjon av funn i skriftlig evalueringsrapport

De fire første trinnene i analysemetoden som ble benyttet var følgende: (1) Å få et helhetsinntrykk, (2) Å identifisere og kondensere meningsdannende enheter, (3) Å abstrahere innholdet i de enkelte meningsdannende enheter og (4) Å sammenfatte betydningen av dette (Barbosa da Silva, 1996; Kvale og Brinkmann, 2009; Karlsson, 2011). Etter gjennomføringen av fokusgruppene ble de transkriberte tekstene først lest av forskerne flere ganger for å få et helhetsinntrykk av samtals innhold. Alle tekstene ble lest enkeltvis. Det ble gjort fortløpende markeringer i margin med spørsmål om tekstens innhold og mulige mening, og

hvilke temaer som preliminært kunne identifiseres og kondenseres. Forskerne gjennomførte så en tentativ analyse av tekstene, og på bakgrunn av denne analysen en tematisering av de meningsdannende enhetene.

Denne analysemetoden ble fulgt også i fase 4, der det ble gjort en felles og samlet vurdering av de tre foreløpige analysene sett i relasjon til hverandre. Alle de tre tekstene ble da lest på nytt for å kunne gi et helhetsinntrykk og deretter bli sammenlignet med hverandre i relasjon til fellestrekk, forskjeller, mønstre og variasjon. Både konsensus- og minoritetsoppfatninger ble søkt belyst (Barbosa da Silva, 1996; Kvale og Brinkmann 2009; Karlsson, 2011). De meningsbærende enhetene i hvert enkelt intervju ble sett i relasjon til hverandre.

Hovedområder ble dannet og gitt en narrativ form. De identifiserte hovedområdene for evalueringen er alle forankret i sitater fra deltakernes utsagn.

2.6. Forskningsetiske refleksjoner

Studien er meldt inn og godkjent av personvernombudet for forskning, Norsk Samfunnsvitenskapelige Datatjeneste (NSD) (vedlegg 2). Alle deltakerne ble informert om studiens bakgrunn og hensikt via det skriftlige informasjonsmaterialet og gjennom muntlig informasjon fra den kontaktpersonen som søkte å rekruttere dem til å delta i studien. For de ansatte ble, ved en inkurie, informasjonsmaterialet ikke sendt på forhånd slik at dette ble distribuert etter fokusgruppeintervjuet. Det ble redegjort for hva det innebar å være med i studien, at deltakelse var frivillig basert og at de kunne trekke seg på ethvert tidspunkt og be om at deres opplysninger i så fall ble slettet. Rapporten skal skrives på en måte som ivaretar deltakernes anonymitet. Det ble informert om at data fra studien vil bli slettet ved prosjektslutt, og at studien var finansiert av Fylkesmannen i Vestfold og BUF. ETAT, Region Sør. Gitt den valgte rekrutteringsprosedyren ble det sterkt vektlagt at deltagelse var frivillig og at å avstå ikke ville ha noen konsekvenser. Til tross for dette kan en ikke utelukke at noen har følt seg forpliktet til å delta, men det fremkom ikke ytringer eller annen kommunikasjon som kunne tyde på dette. Samtidig gir den anonyme spørreskjemaundersøkelsen en mulighet til i hvert fall å ytre negative oppfatninger og meninger knyttet til spørsmålene ved at den som rekrutterte ikke hadde kontakt med spørreskjemaene etter at disse var utfylt og lagt i lukket konvolutt. Det ble stilt spørsmålstegn ved fra noen av deltakerne om hvordan de kunne være anonyme da de skrev kjønn og alder. Derfor ble det eksplisitt informert om at forsker ikke hadde navneliste over studentene.

Kapittel 3. Presentasjon av funn

I det følgende vil studiens funn, i form av analysens sluttresultat basert på sammenstillingen av de forskjellige datakildene, presenteres. Funnene presenteres i form av hovedområder som gis en narrativ framstilling. Språket i framstillingen vil hente flest mulige ord, uttrykk og framstillinger fra selve intervjuene.

3.1. Kompetanseprogrammet ved RVTS

Sett funnene fra spørreskjemaundersøkelsen og leder- og ansatt intervjuene under ett, peker dette i retning av at Kompetanseprogrammet ved RVTS, som tiltak innenfor prosjektet ”Helhetlig barnevern i Vestfold” evalueres til å bidra i sterk grad til et helhetlig barnevern med høy kompetanse og god sammenheng. Dette har skjedd særlig ved at det har styrket samarbeidet innenfor og mellom nivåene i barnevernet og særlig gjennom en utvidelse av dets faglige perspektiv. Traumebevisst omsorg supplerer og utvider nå det faglige perspektivet ut over et atferdsorientert perspektiv. Variasjonen innenfor faglig tenkning har med dette økt innefor barnvernet i Vestfold.

3.2. Verdikommisjonen

For verdikommisjonen peker funnene under ett på at det er indikasjoner på at verdikommisjonen har hatt betydning for samtaler og samarbeid gjennom fokus på verdiene. Disse har vært retningskapende for barnevernsarbeidet, men interne utfordringer med å opprettholde entusiasme og framdrift, samt konkurranse med andre arbeidsoppgaver, har redusert virkningene av verdikommisjonen sitt arbeid. Selv om det er virkninger av tiltaket spesielt når det gjelder samarbeid, svekkes disse virkningene av at det er spenning mellom realisering av verdiene og barnevernets rammer. Det er også det eneste tiltaket hvor en kan stille spørsmål om det bør videreføres.

3.3. Barneforum

Prosjektet har hatt en viss betydning i å skape et helhetlig og sammenhengende barnevern i Vestfold og til bedret samarbeid mellom kommunalt og statlig barnevern. Samarbeidet mellom kommune og stat, særlig gjennom etablering av et mer felles språk, har gitt positive utslag på rutinenivå. Det har også gitt deltagerne avstand til sitt daglige arbeid med de refleksjonsmuligheter slik avstand gir. På de andre områdene peker svarene på at prosjektet

har hatt mindre grad av betydning. Det er forskjeller mellom lederne og de ansatte sine uttalelser. Lederne synes noe mer positive, mens de ansatte på den ene siden påpeker gode intensjoner og virkninger på samarbeid, men til tross for dette har ikke prosjektets mål og hensikter blitt nådd. En kan spekulere på om for ledere er detaljer som overskrifter på rapporter noe som letter deres arbeid, mens for de ansatte er dette underordnet de effekter de opplever av rammebetingelser som hinder eller vanskeliggjør deres arbeid. Dette retter fokus på det forhold at ledere og ansatte sine behov i det daglige arbeidet er noe forskjellig, og at effekter av rammebetingelser oppleves mer direkte av de ansatte i deres daglige arbeid med barn og unge og deres familier.

Til tross for at forumet har medført muligheter for samarbeid med vekt på felles samtaler mellom det kommunale og statlige barnevernet, har ikke dette ført til det ønskede resultat. Dette peker på at samarbeid i form av ansikt-til-ansikt kontakt, felles samtaler og fokus ikke er nok for å realisere et slikt prosjekts målsettinger. Det er videre indikasjoner på at dette handler om prosjektets rammebetingelser som arbeidsmengde og beslutningsprosesser på andre nivå i organisasjonene enn det som skjer mellom ansatte i et forumsamarbeid. Både ledere og ansatte anbefaler at tiltaket videreføres.

3.4. Ungdomsforum

Ungdomsforum har i en viss grad bidratt til å skape et helhetlig og sammenhengende barnevern og til bedret samarbeid mellom statlig og kommunalt barnevern. Bedret samarbeid mellom kommune og stat handler om etablering av et mer felles språk. Dette har gitt utslag på rutinenivå og at en har fått større forståelse for hverandres arbeidssituasjon. Deltagelse i forumet har også gitt avstand til den enkelte medarbeiders daglige arbeid med de refleksjonsmuligheter slik avstand gir. På de andre områdene i undersøkelsen har prosjektet hatt mindre grad av betydning, med noe mer optimisme fra ansatte når det gjelder bidrag til at en i større grad ser muligheter og spørsmålet om økt fokus på brukermedvirkning. Til tross for at forumet har medført muligheter for samarbeid med vekt felles samtaler mellom det kommunale og statlige barnevernet, har ikke dette ført til ønskede resultat. Det pekes også her på at samarbeid i form av ansikt-til-ansikt kontakt mellom ansatte, i felles samtaler og med felles fokus, ikke er nok for å realisere prosjektets målsettinger. Gjennomgående i undersøkelsen er indikasjoner på at dette handler om arbeidsmengde i tjenestene og rammebetingelser. Vi ser igjen forskjeller mellom lederne og de ansatte sine uttalelser.

Lederne synes noe mer positive, mens de ansatte på den ene siden påpeker gode intensjoner og virkninger på samarbeid. De ansatte peker på at forumet har bidratt til å synliggjøre flere årsaker til at det har gått som det har gjort i prosjektet på forhold ut over interne prosesser i forumet. Igjen er det rammebetingelser som arbeidsmengde og prioriteringsspørsmål som pekes ut. En kan spekulere også her på om ledere og ansatte sine behov i det daglige arbeidet er noe forskjellig, og at effekter av rammebetingelser oppleves mer direkte av de ansatte i deres daglige arbeid med barn og unge og deres familier. Både ledere og ansatte anbefaler at tiltaket videreføres.

3.5. Akuttforum

Ingen av de ansatte i fokusgruppen hadde erfaring fra akuttforum. Det ble uttalt antagelser om at erfaringene følger de andre fora, hvor særlig redusert oppmøte har betydningen for forumet sin funksjon. Vurderingen av akuttforum er derfor i hovedsak gjort på bakgrunn av spørreskjema og intervju med lederne. Forumet har i en viss grad bidratt til bedret samarbeid mellom kommunalt og statlig barnevern og til at en i større grad ser muligheter. Samarbeid handler om å komme sammen, snakke sammen, dele erfaringer, få innspill av hverandre understrekes også. Videre handler samarbeid om å arbeide fram enighet om hvem som skal drive forumet videre. Å lære av hverandre og å få kompetanseøkning gjennom å jobbe sammen og formidle kunnskap til hverandre understrekes. Et eksempel på slik erfaringsutveksling er i arbeidet med familievold. Det har vært viktig at temaer kan meldes inn uavhengig av om en arbeider i kommune eller stat, at alle kan komme, at en ikke trenger å melde seg på og at en kan møte ulike personer hver gang. Dette har gitt god informasjonsutveksling mellom deltagerne som igjen hjelper en til å se hvor det er behov for endringer innenfor det kommunale og statlige barnevernet. Det problematiske har vært at forumet har vært preget av en viss diskontinuitet. Videre at selv om en ser behov for endringer, ser en ikke at det faktisk skjer endringer. For eksempel har en sett behovet og hatt som mål at akuttplasseringer skal ned, men dette har ikke skjedd. Forumet må derfor vurderes i mindre grad å ha bidratt til prosjektets målsettinger. Samtidig anbefales det av både ledere og ansatte at tiltaket videreføres.

3.6. Lederforum

Bare lederne ble bedt om å vurdere dette. Det er særlig når en ser på målsettinger knyttet til brukermedvirkning og rett hjelp til rett tid at en ser redusert betydning av forumet. På de andre spørsmålene ser en betydning i en viss grad. Lederne framhever at det viktige ved lederforum er at det har bidratt til at en har kommet lengre, særlig ved at vankelige diskusjoner har blitt greiere. Det problematiske er at en kunne ha kommet lengre hvis en hadde hatt et bedre oppmøte. Der en ikke har fått til god dialog mellom det kommunale og statlige barnevernet, knyttes dette direkte til det dårlige oppmøtet. Det reises spørsmål om dette handler om viljen til å prioritere dette arbeidet, men konkluderes med at dette ikke handler om uvilje til prioritering, men til ulike holdninger til arbeidet, til fag, ledelse og hva som skal prioriteres. Det manglende oppmøtet fører derfor til tapte muligheter. Sterkere prioritering av lederforum vil bidra til å skape en kultur innenfor barnevernet som inviterer alle ansatte til å trekke i samme retning. Manglende oppmøte vil si manglende og tapte muligheter til å snakke sammen om utfordringer og problem. Ansikt-til-ansikt -møter for ledere på tvers av nivåene er derfor avgjørende for en videre utvikling i barnvernet. Et essensielt framtidig mål er derfor å få et lederforum, på tvers av nivåene, som fungerer. Å gjøre dette til et sentralt element i barnevernets (arbeids-)kultur er derfor avgjørende. Et steg her er at det interkommunale ledermøtet som har eksistert før lederforum må ta initiativ til å invitere ledere fra det statlige barnvernet i større grad. Ansvar for driften av slike møter må veksle mellom begge nivåene slik at begge forplikter seg. Forpliktelse til å stille framheves derfor som avgjørende, ikke bare for lederforumet, men for at prosjektets mål, og med det barnevernet i Vestfold sine mål, realiseres. Samtidig meldes det at diskusjoner på tvers av nivå og internt har blitt greiere og en har kommet et stykke på vei, men en kunne ha kommet lengre. For framtiden er det avgjørende å få til et bedre fungerende lederforum i betydningen stabilt oppmøte. Det anbefales at tiltaket videreføres.

3.7. Samhandling mellom kommunalt og statlig barnevern

I gjennomgangen av fokusgruppeintervjuene har det blitt klart at en evaluering av prosjektet "Helhetlig barnevern i Vestfold" må berøre aspekt ved rammene som det kommunale og statlige barnevernet eksisterer innenfor og de erfaringer en har med samhandling mellom disse nivåene. Det konkluderes med at det fortsatt er spenninger og utfordringer i samhandlingen mellom det kommunale og det statlige barnevernet. Dette handler om hvordan en takler møtepunktene en har, hvordan kommunen kan få redusert opplevelse av å bli overkjørt og

hvordan en takler den økonomiske situasjonen som både det kommunale og statlige barnevernet står ovenfor. Det pekes på at standardiseringer av statlige føringer kompliserer forholdet mellom det kommunale og statlige barnevernet mer enn nødvendig, da slike standardiseringer reduserer fleksibilitet og muligheten for både det kommunale og statlige barnevernets til å lage kreative løsninger. Det er rapportert i materialet at dette har medført at barn har kommet til å lide under denne mangel på fleksibilitet. Selv om det er bevegelse i feltet mot en større grad av samhandling mellom det kommunale og det statlige barnevernet, begrenses dette av at målsettinger ikke er utformet i fellesskap, at de mange ganger er forskjellige, sammen med at det statlige barnevernet ikke dekker variasjonsbehovet hos det kommunale, grunnet den ovennevnte reduksjon av variasjon knyttet til spesialisering av tiltak. Dette har gitt reduksjoner i tiltakstilbudet til barn og unge. Samtidig rapporteres det at spesialiseringen av det statlige tilbudet har ført til at de målgruppene disse er spesialisert ovenfor har fått et bedre tilbud enn tidligere. Til tross for disse utfordringer og spenninger må det konkluderes med at en er på vei mot en bedret tjeneste og bedret samhandling mellom det kommunale og statlige barnevernet. En fortsatt videreutvikling vurderes å være avhengig at en ser nærmere på utfordringene og de negative effektene av standardiseringene av statlige føringer. Dette krever arbeid på høyere ledernivå enn de som har deltatt i denne studien.

3.8. Utfordringer for barnevernet

For det første handler dette å få arbeidet til å flyte sammen. Forskerne forstår dette som problemer knyttet til samordning mellom det kommunale og det statlige barnevernet. Det oppleves at diskusjonene på systemnivå ikke omhandler og berører den enkelte klient og hva som særpreger denne. Dette fører til at en innenfor tjenestene lett får en "vi-de"- deling. Utfordringene knyttes også til en tidsklemme hvor jo mer folk har å gjøre, jo mer ser man en tendens til å gjøre det som er enklest. Det handler om å få tid til det en i øyeblikket må rekke å gjøre. Det påpekes at tegnet på dette er at refleksjonen over ens egen virksomhet forsvinner og at samordning mellom tjenestene reduseres. En av de oppgavene som tar tid, men som understrekes som nødvendig, er dokumentasjon. Dette er nyttig for framtidige situasjoner og spørsmål om dokumentasjonen av det arbeid en har utført. For det andre pekes det på utfordringer for barnvernet som ligger lenger opp i organisasjonsnivåene. Det henvises særlig til at tiltaksapparatet i det statlige barnevernet har blitt innsnevret. Innsnevringen som rapporteres innenfor det statlige barnvernet har medført redusert variasjon i tilbud. Dette rammer enkeltklienter som ikke passer i de spesialiserte tiltakene. Knappe økonomiske rammer framholdes videre som en stor forstyrrelse. Eksempel er at en som saksbehandler må

ta av denne tiden for å delta i tiltakene hvor en i utgangspunktet allerede hadde en knapphet. Disse økonomiske begrensningene hindrer en derfor i å jobbe tettere med barn, unge og deres familier og de påvirker hvordan en håndterer sin hverdag i det totale barnvernet. For kommunen handler dette om at redusert variasjon gjør at en, i tillegg til tidspress og arbeidsmengde, hele tiden må søke løsninger der en hadde behov for det statlige barnvernet. Målsettingen om rett hjelp til rett tid er et eksempel på hva som lider i denne situasjonen, da det er klart at denne målsettingen ikke er nådd. For de statlige tiltakene er utfordringene knyttet til at variasjonen i statlige tiltak har blitt redusert og med det reduseres den enkelte barnvernansarbeiders mulighet til å lage tilpassede tilbud. I tillegg til dette påpekes problem for samhandlingen mellom det kommunale og statlige barnvernet ved at det statlige barnevernet "selger" noen tjenester som kommunen selv må betale og drive. Til sammen fører disse utfordringene til at både ledere og barnvernansarbeidere, på begge nivå, får noen faglige dilemma i relasjon til sine brukere som en må forholde seg til uansett rammer. Disse dilemmaene innebærer å tåle mer usikkerhet, da en hele tiden må stille seg spørsmålet om en har gjort det rette. Barnevernarbeiderens mål og ønske er å få brukerne til å snakke med dem, samtidig som en ser usikkerheten som brukere har ovenfor barnevernet. Hvordan øke tryggheten for brukere blir et spørsmål en må jobbe med hele tiden. Et område hvor dette spiller seg ut gjelder akutt plasseringer. Det kommer opp beskrivelser av Barnevernproffene og deres utsagn om at en bør slutte med akutt plasseringer. Det ligger en påstand fra dem om at plassering skjer på bakgrunn av barnevernarbeidernes egne behov. Disse er rotfestet i at en ikke tåler å stå i den smerten som brukerne står i. De, derimot, fremhever at de tåler det en stund til og at det som trengs er samtaler i denne situasjonen med alle involverte og ikke akutt plassering. Stilt ovenfor dette påpekes situasjoner hvor en må reagere umiddelbart og hvor akutt plassering da er nødvendig. Dette har å gjøre med faglige holdninger og ikke egne behov. Det er saker med vold ovenfor barn hvor en må handle umiddelbart. Lederne ser at det er saker hvor en burde ha ventet med akutt plassering samtidig som det er saker hvor umiddelbar handling er nødvendig. Alvoret og nødvendigheten av å tåle dette dilemmaet kommer frem i rapporter om at akutt plassering fungerer traumatiserende. Oppsummert kan en si at rammene for barnevernet, slik de framkommer igjennom denne studien, skaper utfordringer for barnvernet. Innenfor disse har en tendens til å gjøre det enkleste for å nå det en skal, noe som går ut over samordningen av tjenesten mellom det kommunale og statlige barnevernet. Fordi en hele tiden må søke egne løsninger innenfor det kommunale grunnet redusert variasjon, lider målsettingen om rett hjelp til rett tid. Innenfor dette igjen må en forholde seg til faglige dilemma og utfordringer fra brukerne som eksempelvis reiser spørsmål

om barnvernsarbeiderne, i den usikkerhet de må jobbe med, gjør beslutninger som handler mer om egne behov enn brukernes. Det framheves dog at uansett situasjon så er det viktig at en bevarer troen på at det en gjør virker og har betydning for det enkelte barn.

3.9. Om prosjektet

Prosjektet, med sine gode intensjoner, har gitt erfaringer om at det har vært nyttig. Dette særlig ved at det kommunale og statlige barnvernet har fått snakket mer sammen om enkeltsaker og hvor en har fått større bevissthet om de realiteter tjenestenivåene står ovenfor. Bedret samarbeid mellom de personene som møtes er en gjennomgående effekt av prosjektet Helhetlig barnevern i Vestfold. Samtidig pekes det ut en rekke utfordringer som prosjektet har stått ovenfor og som har begrenset effekten av prosjektet. Det framkommer rapporter om at prosjektets opprinnelige hensikt ikke har blitt berørt. Et perspektiv er at enda større kunnskap om det statlige barnevernet og deres retningslinjer kunne skapt bedre sammenheng for den enkelte bruker. Interne utfordringer som det henvises til er at ved prosjektstart var det bare lederinvolvering i prosjektet. Ansatte skulle vært med tidligere. Videre påpekes det at målsettingen ikke ble formulert av det kommunale og statlige barnevernet sammen. Det oppleves som at ideer har vært mer førende for prosjektutformingen enn innspill fra alle involverte parter i oppstart av prosjektet. En konklusjon som framkommer er derfor at bedre planlegging, med ansattinvolvering fra starten, ville bedret prosjektets muligheter. Et viktig problemområde er at årelange, gjentakende diskusjoner fortsetter. Innenfor prosjektet kunne noe ha blitt bedret ved at en unngikk navngitte enkeltsaker og hadde mer fokus på prinsipper for samarbeidet. Samtidig har prosjektets mandat vært å dele erfaringer om hva som skjer på enkeltsaksnivå. Den lave prioriteringen som en i perioder har opplevd i de forskjellige fora knyttes til arbeidsmengde. Denne påvirker hva som prioriteres. Samtidig påpekes det at lav forankring hos de enkelte ledere har ført til lav prioritering fra de ansatte sin side. Bedre forankring av prosjektet hos den enkelte leder ville kunne ha bedret dette. Det reises spørsmål om hvor matnyttig prosjektet har vært og at når dette ikke erfares da sorteres det bort.

3.10. Brukerrepresentasjon – leder- og ansattperspektivet

Verdikommisjonen og ungdomsforum nevnes konkret som betydningsfulle og foregangseksempel på hvordan brukerrepresentasjonen bør være i resten av tjenestene. Avgjørende fokus var på at alle stemmene skulle komme fram, særlig fra de som mottar direkte tjenester fra barnevernet. Samtidig reises det spørsmål om prosjektet har bidratt til brukerdeltagelse og medvirkning utenfor prosjektet. Det henvises til at det har vært nyttig i barne- og akuttforum å ha med brukerrepresentant. Det å få høre brukeres opplevelse innenfra skjerper barnevernsarbeideren og hvordan denne formulerer seg. Brukerens posisjon eksemplifiseres av rapporter om utsagn fra brukere om at en ikke har brukervedvirkning i ordets egentlige forstand. En har derfor møtt meninger hos brukere om at en ikke bør bruke ordet brukervedvirkning. Svaret fra ledere her er at noen ganger blir det slik brukerne foreslår, andre ganger ikke, da ansvaret for de faglige vurderingene ligger hos barnvernet. Det blir understreket at en lurer brukerne hvis en inviterer dem til å tro at de har beslutningsmyndighet. Med dette bekreftes det at det er klare begrensninger på brukervedvirkning i barnevernet. Samtidig henvises det til at det eksisterer prosjekter som søker å inkludere barna og hvordan de skal få ta del i beslutninger som tas. Reell brukervedvirkning er derfor også lav for barna. Dette henger sammen med utsagn om at barnevernet har vært for dårlig til å snakke med barn. Barn skal informeres i forkant av beslutninger, og det er større bevissthet om dette i systemet nå. Utfordringen er at det kan være uenighet mellom hva brukere ønsker og mener og de barnevernfaglige vurderingene. Videre ser vi at brukervedvirkning så langt har handlet mye om de voksne, men at en nå mer ser barn som brukere og at brukervedvirkning også gjelder dem. En del av dette er at det har vært metodiske mangler knyttet til det å snakke med barn om vold og andre temaer som oppleves som vanskelige. En ser endringer her hvor en nå har begynt å snakke mer med barn slik at en får tak i slike tema. Prosjektets måte å relatere seg til brukervedvirkning har ført til større bevissthet om brukervedvirkning. Lovverket har støttet dette. Samtidig har andre tiltak enn prosjektet også bidratt til dette. I den første prosjektbeskrivelsen var det ikke stort fokus på brukervedvirkning, men dette kom sterkere inn etter hvert og dette blir evaluert som bra. De tiltakene som har hatt brukerrepresentasjon har økt brukervedvirkningens legitimitet. Det har rett og slett blitt greiere å samarbeide med brukere i faglige sammenhenger. Når det gjelder involvering av barn må en ta et aktivt valg om dette og sørge for at personalet får opplæring i å snakke med barn og ta med barn i beslutninger. Dette gjelder særlig problemstillinger og tema som gjør vondt å snakke om. Kompetanseprogrammet har hatt stor

betydning her. Når det gjelder nettopp opplæring understrekes opplæring i profesjonelle barnesamtaler som et viktig prosjekteksternt forhold som har hatt betydning for brukervedvirkning. Oppsummert trer det fram et spenningsforhold i tilnærmingen til brukervedvirkning knyttet til lovverket. På den ene siden påpekes det at det er lovmessige begrensninger da barnevernet har ansvaret for de faglige vurderingene. På den andre siden peker også lovverket på at brukervedvirkning skal implementeres. I dette spennet trer betydning av opplæring fram, særlig i det å snakke med og involvere barn. Prosjektet har hatt stor betydning i å øke bevissthet om og å eksemplifisere hva brukervedvirkning kan være, men at dette ikke har ført til endringer når det gjelder faktisk brukervedvirkning i barnverntjenestene. Det er spørsmål om en skulle sett en bredere variasjon av forskjellige brukerrepresentanter og at en fikk arbeidet mer med hva som var deres oppgave innenfor barneverntjenesten.

3.11. Brukerrepresentantperspektivet

Prosjektet har gitt brukerne en stemme og alle involverte har fått mulighet til å få større forståelse for hverandre, en har blitt tatt på alvor og tatt med i betraktninga i arbeidet. Det er et mål at en, som bruker, selv får definert sitt eget problem og at en inkluderes i det å finne løsninger. For å oppnå dette er det viktig at brukeren selv tar den plassen de har krav på. Det var opplevelser av at når en gjorde dette, så ble det gitt rom. Dette er målet om brukervedvirkning i praksis. Prosjektet har ført til mer fokus på brukervedvirkning, men det kan se ut som dette ikke nødvendigvis har ført til mer brukervedvirkning utenfor projektet, selv om en møter hverandre på en annen måte i kjølvannet av projektet. Selv om det rapporteres at en er fornøyd med projektet, uttrykkes det ønske om at en sto igjen med mer enn de forskjellige fora og kompetanseprogrammet. Det er også negative erfaringer fra projektet hvor en ikke har blitt hørt, at en har følt seg fullstendig overkjørt, blitt snakket over hodet på og med det følt seg liten. Ens stemme ble opplevd som ubetydelig i møtesammenhengene. Dette gav erfaringer av maktesløshet i møtet med fagpersonene. Det var også erfaringer med at brukerkompetansen, som en erfaringskompetanse, ikke var likestilt med fagkompetanse. Et problem var at deltakernes eierforhold til projektet synes å ha avtatt over tid. Det var stor stemning i starten, men denne avtok da folk falt fra i sin deltagelse. Endringer i løpet av projektet ble også erfart som et problem. På et tidspunkt i projektperioden kom et brev fra kommunale barnvernsledere. Dette medførte en stor

omvelting i prosjektet. Det rapporteres at det på den ene siden stoppet kreative prosesser og forslag, som for eksempel et lavterskeltilbud som brukerrepresentantene mente ville styrke brukermedvirkning. Samtidig ble det erfart at de tiltakene som nå ble innført var viktige. I intervjuet ble det også ytret at det var et problem at det var for få representanter fra brukergruppen og da spesielt menn.

Det fremheves at kompetanseprogrammet skapte et felles møtepunkt for fagfolkene og gjennom verdikommisjonen fikk en større felles forståelse. Verdiene blir understreket som betydningsfulle gjennom den refleksjon de skapte. Det uttrykkes at det er synd at en har stemt imot å videreføre verdikommisjonen. De tre andre fora, barne-, ungdoms og akuttforum blir sett som viktige og de bør fortsette. For lederforum framheves spesielt at lederne fikk en felles plattform for deling av sine erfaringer som ledere, samtidig som det uttrykkes at det hadde vært viktig å ha brukerrepresentasjon også her. Prosjektet har vært med på å belyse viktigheten av ledelse. Et godt fungerende barnevern, er avhengig av god ledelse.

Lederutdanning fremheves derfor som et viktig tiltak, blant annet fordi det å være leder i barnvernet er utfordrende. En må være modig, grunnet eksempelvis de økonomiske rammene som kan redusere mulighetene til faktisk å lede. Det rapporteres erfaringer både i og utenfor prosjektet om gode konfliktfrie samarbeidsforhold med fagpersoner. Samtidig finnes det historier hvor det motsatte blir rapportert. Et problem handler om språk. Det er erfaringer om at språket til barnevernspedagoger er for vanskelig for brukerne i og utenfor prosjektet. Det er derfor viktig å bevisstgjøre fagfolk på deres "stammespråk" og betydningen av å si litt ut når en bruker et avansert språk. En må klare å oversette dette fagspråket til dagligspråket.

Å bli sett og hørt og å bli sett som en samarbeidspartner er avgjørende. En må møte folk slik en ønsker å bli møtt selv. En holdning hvor fagpersonen framstiller seg større enn den en møter og hvor en opptrer arrogant må unngås. Videre å unngå at kommunikasjon oppleves som trussel. Hver av disse negative handlingsformene vil bli opplevd som et maktovergrep. I stedet må en arbeide for å inkludere brukere som erfaringskonsulenter. Brukerrepresentantene påpeker at ofte blir nyutdannede kastet ut i arbeidsoppgaver som de er dårlig forberedt til gjennom utdannelsen. Det er derfor også viktig å ha et blikk på grunnutdanningen til barnevernet.

Rekruttering og styrking av brukerrepresentanter skjer ved at en tar hensyn til representantenes livssituasjon, når de kan møte, at de får adekvat lønn og at alle i familien ses som brukere av tjenester fra barnevernet. Slik sett kan både barn, unge og foreldre tre inn i

rollen som brukerrepresentanter for sin gruppe. En viktig lærdom for fremtiden er å la brukerrepresentanter ha et brukerforum, hvor en kan samles og snakke om sine perspektiv og forberede deltagelse i andre fora. Et slikt forum ville fått inn et annet språk i arbeidet enn fagspråket og det vil kunne føre til at det blir lettere å rekruttere brukere.

3.12. Generell vurdering av kommunalt barnevern og statlig barnevern

Spørreskjemaene peker på at ledere og ansatte har erfaringer som peker på at det totale barnevernet har god, men ikke optimal funksjon. Den kommunale brukerundersøkelsen undersøker i hvor stor grad brukere opplever at barnevernet arbeider i samsvar med verdigrunnlaget. Det er en stor majoritet i dette utvalget som bekrefter at en arbeider i tråd med verdigrunnlaget, men med en mindre gruppe hvor dette avvises. Selv om utvalgene er for små til å generalisere, indikeres et mønster med en større andel saker som peker på en god funksjon, og en mindre andel av saker hvor dette avvises.

Kapittel 4. Avslutning

4.1. Diskusjon av funn

Et gjennomgående trekk i møtet med datamaterialet er tvetydighet i virkninger av prosjektet. En evaluering av prosjektet må derfor representere denne tvetydigheten. En hovedkomponent i prosjektet Helhetlig barnevern i Vestfold er tiltakene. Tvetydigheten i effekt av prosjektet møtes her. På den ene siden har prosjektet hatt klar betydning for utvikling mot et helhetlig barnevern med høy kompetanse og god sammenheng. Kompetanseprogrammet ved RVTS har her hatt størst betydning. Det har styrket samarbeid innenfor og mellom nivåene i barnevernet og utvidet det faglige perspektivet. Variasjonen av faglig tenkning har med dette økt innenfor barnevernet i Vestfold. Det er klare rapporter om at de andre tiltakene har bidratt til bedret samarbeid på tvers av nivåene. De forskjellige fora har gitt økt mulighet for ansikt-til-ansikt kontakt. Økt grad av felles språk og kunnskap, å kunne snakke sammen, dele erfaringer, få innspill av hverandre og forhandle fram enighet kjennetegner utviklingen av dette samarbeidet. Dette har blitt styrket i prosjektet. Samtidig tydeliggjøres en skuffelse i materialet ved at det gjennomgående reises spørsmål om graden av bidraget til tiltakene i å gi barn i Vestfold et helhetlig barnevern med høy kompetanse og god sammenheng. Et viktig spørsmål blir derfor hva dette er rotfestet i. Hvorfor ser vi denne tvetydigheten med både betydning og ikke betydning av prosjektet?

Symptomene som pekes ut på at prosjektet ikke har hatt ønsket effekt er at en gjennomgående ser at det har vært varierende oppmøte i tiltakene, gjentagende diskusjoner som har pågått over lang tid er fortsatt uten løsning, lav prioritering av tiltakene fra lederne, ingen endring i spesifikke mål, som redusert antall akutt plasseringer, og at målet om rett hjelp til rett tid ikke har blitt realisert. Dette knyttes til to forhold: Arbeidsmengde og rammebetingelser. Den høye arbeidsmengden gjør at en hele tiden må ta det nødvendige, og derfor at deltagelse i tiltakene, som en mener vil bidra til større sammenheng og bedre samarbeid, nedprioriteres. Rammebetingelser omhandler i hovedsak to faktorer: Økonomi og statlige føringer. Økonomi er en faktor som i dette materialet ses å påvirke ens muligheter, samtidig som det er en aksept for at en må arbeide innenfor de økonomiske rammer som gis. Det er ledernivåene høyere opp i det statlige apparatet som bestemmer rammebetingelsene. Et funn i denne evalueringen er at det er tegn som tyder på at omleggingen til spesifikke, evidensbaserte metoder har bidratt til en utvikling som trekker i to forskjellige retninger. Disse spesifikke, metodiske tilbudene, som for eksempel PMT-O og MST, har bidratt til at mange i metodenes målgruppe har fått et

bedre tilbud enn tidligere. Dette støtter fortsatt bruk av disse metodene og også at andre slike evidensbaserte metoder kan innføres. Samtidig er det tegn som tyder på at ved innføringen av disse metodene har en lagt ned mange tilbud, samt at de statlige føringene begrenser hva slags tilbud en skal gi, slik at variasjonen i tilbudet i det totale barnevernet har blitt redusert, med negative effekter både for det enkelte barn og unge og for samhandlingen mellom kommunale og statlige ansatte. Det vi nå vet er at det som er evidensbasert når det gjelder metoder, ikke virker for hele målgruppen, slik at det er deler av målgruppen som ikke får hjelp av metoden (Lambert, 2010). Vi vet i dag at når vi innfører evidensbaserte metoder så vet vi også at noen ikke får hjelp. Det blir da et spørsmål om noen av disse kunne fått hjelp av de tiltak som er lagt ned, eller andre tiltak som ikke er evidensbaserte på samme måte som PMT-O og MST. Uansett peker psykoterapiforskningen på at en må ta vare på variasjon av tiltak. Skal en nå delmålet om at en har et variert og tilstrekkelig tiltaksapparat som dekker barnas behov og som sørger får nødvendig og rett hjelp og omsorg til rett tid, må en øke og ikke redusere variasjonen av tiltak. En konklusjon blir derfor at delmålene til prosjektet bare kan nås hvis de understøttes av en økning i variasjonen av tiltak innenfor det totale barnevernet. Slik sett må en også konkludere at prosjektet ikke har hatt rammebetingelsene på sin side, og at det en har oppnådd kanskje er det beste en kunne forvente. Det er tegn i denne evalueringen på at føringer fra det statlige nivået er betydningsfulle og nyttige så lenge disse ikke standardiseres på måter som stopper fleksibel tilpasning til den enkelte bruker. Der hvor det også er nødvendig med en åpen diskusjon på toppledernivå i det totale barnvernet er hva oppgaveoverføring fra stat til kommune vil innebære av realistiske økonomiske rammer. Uten en slik, kontinuerlig samtalebasert samhandling på toppledernivå vil en måtte forvente redusert effekt av prosjekter som Helhetlig barnevern i Vestfold.

Selv om brukermedvirkning ikke inngår som en spesifikk delmålsetting i prosjektet har betydningen av dette blitt understreket fra starten. I alle datasettene pekes det på forskjellige erfaringer som brukerrepresentant. Det er tegn på at en vurderer sider ved prosjektet som positivt og vellykket, mens andre trekker i negativ retning. Oppsummert kan en si at prosjektet har bidratt til å gi brukerne en stemme, sørget for at de er blitt tatt på alvor, gitt dem økt forståelse for hverandre og gitt mulighet for å reise innovative spørsmål hvor betingelsene for å kunne være brukerrepresentant ble utdypet. Det har også blitt gitt rom for en målsetting om at brukere skal få mulighet til å skape sine egne løsninger. Samtidig er det negative erfaringer med at en har blitt snakket over hodet på, at en følte seg ubetydelig og at erfaringskompetanse ikke var likestilt med fagkompetanse. Konklusjonen blir at prosjektet har

bidratt til økt fokus på brukermedvirkning uten at faktisk brukermedvirkning har økt. Samtidig rapporteres det at dette er under utvikling og endring i barnevernet i Vestfold.

4.2. Gjenstående utfordringer i samhandling mellom nivåene, deres effekter på ansatte og brukere og hvordan disse kan bedres.

Den store utfordringen som dette prosjektet peker på er at bedret samarbeid på tvers av nivåene i barnevernet er en nødvendig betingelse for å skape et helhetlig barnevern med høy kompetanse og god sammenheng, men det er ikke en tilstrekkelig betingelse. Det er nødvendig å se nærmere på de rammebetingelser som barnevernet fungerer under. De følgende konklusjonene retter seg mot forbedringer innenfor de gitte økonomiske rammene. Samhandling mellom nivåene kan bedres ved at effektene av kompetanseprogrammet ved RVTS tas vare på gjennom oppfølging. Den etablerte faglige variasjon i forståelser, gjennom styrking av både atferdperspektivet og omsorgsperspektivet med vekt på traumebevissthet, må tas vare på og videreutvikles. Samtidig er det også viktig å tenke ut over disse tilnærmingene. Tvetydigheten som det konkluderes med når det gjelder resultat av prosjektet, sammen med den generelle vurderingen av barnevernet og den kommunale brukerundersøkelsen, tydeliggjør en variasjon i resultat både i enkeltsaker og prosjektets hoved- og på delmål. Dette, sammen med identifiseringen av en reduksjon i variasjon i tiltak, gir en sterk indikasjon på at nettopp økt variasjon av tiltak er et nødvendig framtidig mål for barnevernet i Vestfold. Videre at barneforum, ungdomsforum, akuttforum og lederforum videreføres med forpliktende deltagelse understøttet av økt prioritering av tiltakene fra ledernes side. En må styrke lederinvolveringen på alle nivå i relasjon til tiltakenes fortsatte gjennomføring. Det økte fokuset på brukermedvirkning må følges opp med faktisk implementering av dette på alle nivå. Hva brukermedvirkning er i praksis, både når det gjelder brukerrepresentasjon i fora og i den enkelte barnevernssak, må utredes og gis et tydeligere innhold. Sentralt i denne rapporten er at intet av dette er tilstrekkelig for å nå prosjektets målsettinger. For å realisere disse må en ha et fokus på de ledernivå som bestemmer rammebetingelsene for det kommunale og de statlige tiltakene. Her dreier dette seg om det funn at det er klare tegn på at standardisering av føringer og innføringen av evidensbaserte metoder har medført en reduksjon i variasjonen av tiltak. Dette er ikke et argument mot disse metodene. Her er rapporten klar. De evidensbaserte tiltakene har hjulpet de som får hjelp av dem bedre enn tidligere tiltak. Der hvor en må sikre variasjon er i forhold til de som vi nå vet ikke får hjelp av slike metoder. Ettersom det i denne

studien rapporteres reduksjon i variasjonen av tiltak, reiser det spørsmål om en nå må se nærmere på hvordan sikre at topplederbeslutninger og statlige føringer ikke har slike effekter. Dette aktualiserer nødvendigheten av forskning på faktorer som bidrar til beslutninger på dette nivået og hva som kan forbedre disse. Et forslag her er forskning på hvordan øke tilbakemelding til beslutningstakerne fra brukere, ansatte og ledere om effekten av toppledernivåets beslutninger.

4.3. Hovedkonklusjoner oppsummert

I. Prosjekt Helhetlig barnevern i Vestfold har et tvetydig resultat med god effekt på samarbeid og forståelse på tvers av kommunalt og statlig barnevern, men hvor en bare delvis har lyktes i å realisere hovedmål og i mindre grad delmålene.

II. Samhandling mellom nivåene og effekter på ansatte og brukere kan bedres ved:

1. Effektene av kompetanseprogrammet ved RVTS må tas vare på gjennom oppfølging. Oppretthold og øk den etablerte faglige variasjon gjennom styrking av både atferdperspektivet, traumebevisst omsorg og andre relevante perspektiv.
2. Barneforum, ungdomsforum, akuttforum og lederforum videreføres med forpliktende deltagelse.
3. Økt fokus på lederrollen i relasjon til tiltakenes forsatte gjennomføring med styrking og forpliktelse av lederinvolvering på alle nivå.
4. Det økte fokuset på brukermedvirkning må følges opp med faktisk implementering av slik på alle nivå. Hva brukermedvirkning innebærer i praksis, i den enkelte sak, må utredes og gis et tydeligere innhold.
5. Økt fokus på rammebetingelser med særlig vekt på faren for reduksjon i variasjon av tiltak med påfølgende redusert mulighet for fleksibel tilpasning til den enkelte bruker. Evalueringsforskning med fokus på effekten av topplederbeslutninger og statlige føringer bør gjennomføres med særlig fokus på effekten av standardisering av statlige føringer.

Referanser:

Barbosa da Silva, A. (1996). *Analys av tekster*. I: P-G. Svensson og B. Starrin (red.). Kvalitative studier i teori og praktik. Lund: Studentlitteratur.

Camic, P. M., Rhodes, J. E., & Yardley, L. (2003). Naming the stars: Integrating Qualitative Methods Into Psychological Research. In: P.M.Camic, J.E.Rhodes & L. Yarley (Eds.): *Qualitative Research in Psychology. Expanding Perspectives in Methodology and Design*. Washington, DC: American Psychological Association.

Karlsson, B. (2011). *Forskningsbasert evaluering av Turresepten 2010-2012*. Høgskolen i Buskerud.

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2009). *Det kvalitative forskningsintervju*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.

Lambert, M. J. (2010). Prevention of treatment failure. The use of measuring, monitoring, and feedback in clinical practice. Washington D. C. American Psychological Association

Lerdal, A., & Karlsson, B. (2008). Bruk av fokusgruppeintervju. *Sykepleien Forskning*, 3: 172- 175.

Svisdahl, M., Moltu, C., & Sletvold, E. (2010). Evalueringsrapport: Forskerskole for medforskere. Regionalt forskningsnettverk for stemningslidelser, MoodNet: <http://www.helsebergen.no/omoss/avdelinger/psykiatrisk-divisjon/forskingsnettverk/Sider/moodnet.aspx>

Vedlegg

Vedlegg 1. Forespørsel om deltakelse i evaluering av «Resultatevaluering av prosjekt Helhetlig Barnevern i Vestfold» – brukere.

DEL A Bakgrunn og hensikt

Denne forespørselen gjelder studien «Resultatevaluering av prosjekt Helhetlig Barnevern i Vestfold (pHBiV)». Hensikten med denne studien er å evaluere hvordan pHBiV har bidratt til at brukere av barnevernstjenesten har opplevd å møte et helhetlig barnevern med høy kompetanse og god sammenheng. I tillegg ønsker en å undersøke hvordan organiseringen og innholdet i prosjektet fremstår for brukere, samt hvilket utbytte og nytte brukerne har hatt gjennom tilbudet fra pHBiV. Som en del av brukergruppen ønsker vi å intervju deg om dine erfaringer i forhold til følgende spørsmål:

1. I hvilken grad har prosjektet pHBiV bidratt til endret samhandling mellom de ulike tilbudene i barnevernet i Vestfold?
2. I hvilken grad har prosjektet bidratt til endret brukermedvirkning, og
3. Hvordan har brukere erfart og opplevd at prosjektets verdigrunnlag er blitt realisert?

Hva innebærer studien?

For å få belyst erfaringene ønsker vi at du som bruker skal gjøre to ting. Først ønsker vi at du skal fylle ut et spørreskjema og deretter delta i et fokusgruppeintervju sammen med andre brukere. Intervjuene vil bli ledet av 1.amanuensis og psykologspesialist Rolf Sundet. Fokusgruppeintervjuet vil vare i ca 1,5 til 2 timer og vil utdype de erfaringene du har som kursdeltaker. Hele intervjuet vil bli tatt opp på bånd. Det skrives så ut og om du ønsker sendes dette til deg for endelig godkjenning. De som skal gjennomføre intervjuene heter Rolf Sundet og Arne Johansen. Begge er ansatt ved Høgskolen i Buskerud, Fakultet for helsevitenskap, Institutt for forskning innen psykisk helse og rus.

Henvendelsen og førstegangskontakten til deg med spørsmål om å ville delta i studien gjøres av prosjekt Helhetlig Barnevern i Vestfold. Prosjekt Helhetlig Barnevern i Vestfold vil ikke ha tilgang til de innsamlete opplysninger. De benyttes bare til å formidle henvendelsen med forespørsel om du ønsker å delta i studien.

Hva skjer med informasjonen om deg

Alle data vil bli behandlet konfidensielt og på en forsvarlig måte i henhold til Personopplysningsloven og etter retningslinjer gitt av Datatilsynet. Dette innebærer at forskeren vil ha taushetsplikt overfor alle personopplysninger som samles inn. Datamaterialet vil bli anonymisert og slettet når forskningsprosjektet er avsluttet, senest 31.12.2014. Resultatene vil bli publisert i vitenskapelige artikler.

Frivillig deltakelse

Det er frivillig å delta i studien. Du kan når som helst og uten å oppgi noen grunn trekke ditt samtykke til å delta i studien. Dersom du ønsker å delta, undertegner du samtykkeerklæringen. Dersom du senere ønsker å trekke deg eller har spørsmål til studien, eller generelt ønsker mer informasjon om prosjektet kan du kontakte professor Bengt Karlsson, Høgskolen i Buskerud, mobil 90 64 90 78.

DEL B

Personvern

Informasjonen som lagres om deg skal kun brukes slik som beskrevet i hensikten med studien. Alle opplysningene vil bli behandlet uten navn og fødselsnummer eller andre direkte gjenkjennende opplysninger. Det vil ikke være mulig å identifisere deg i resultatene av studien når disse publiseres.

Dekan Heidi Kapstad ved Høgskolen i Buskerud, Fakultet for helsevitenskap, er databehandlingsansvarlig.

Prosjektleder er professor Bengt Karlsson, Fakultet for helsevitenskap, Høgskolen i Buskerud.

Personvernombudet for forskning, Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS, har godkjent studien.

Rett til innsyn og sletting av opplysninger om deg

Hvis du sier ja til å delta i studien, har du rett til å få innsyn i hvilke opplysninger som er registrert om deg. Du har videre rett til å få korrigert eventuelle feil i de opplysningene vi har registrert. Dersom du trekker deg fra studien, kan du kreve å få slettet innsamlede

opplysninger, med mindre opplysningene allerede er inngått i analyser eller brukt i vitenskapelige publikasjoner.

Økonomi

Studien er finansiert av Vestfold fylkeskommune.

Informasjon om utfallet av studien

Du har som informant rett til å få tilgang til utfall av studien.

Dersom du ønsker å delta, ber jeg deg om å underskrive samtykkeerklæringen og returnere svarkonvolutten med den påskrevne adressen til Høgskolen i Buskerud. Når vi har mottatt denne vil vi ta kontakt for nærmere avtale om intervjutidspunkt.

Vennlig hilsen

Oslo 5.november 2013.

Rolf Sundet, Prosjektleder.

**Samtykke til deltakelse i prosjektet ”Resultatevaluering av prosjekt Helhetlig
Barnevern i Vestfold» – brukere.**

Jeg er villig til å delta i studien ”Resultatevaluering av prosjekt Helhetlig Barnevern i
Vestfold”.

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Jeg bekrefter å ha gitt informasjon om studien ” ”Resultatevaluering av prosjekt Helhetlig
Barnevern i Vestfold”.

(Signert, rolle i studien, dato)

Rolf Sundet, prosjektleder.

Forespørsel om deltakelse i evaluering av «Resultatevaluering av prosjekt Helhetlig Barnevern i Vestfold» – ansatte.

DEL A

Bakgrunn og hensikt

Denne forespørselen gjelder studien «Resultatevaluering av prosjekt Helhetlig Barnevern i Vestfold (pHBiV)». Hensikten med denne studien er å evaluere det hvordan pHBiV har bidratt til at ansatte i barnevernstjenesten har opplevd å være en del av et helhetlig barnevern med høy kompetanse og god sammenheng. I tillegg ønsker en å undersøke hvordan organiseringen og innholdet i prosjektet fremstår for ansatte, samt hvilket utbytte og nytte ansatte har hatt gjennom prosjektet. Som en del av ansattgruppen ønsker vi å intervju deg om dine erfaringer i forhold til følgende spørsmål:

1. I hvilken grad har prosjektet pHBiV bidratt til endret samhandling mellom de ulike tjenestenivåene i barnevernet i Vestfold?
2. I hvilken grad har prosjektet bidratt til endret brukervedvirkning, og
3. Hvordan har ansatte erfart og opplevd at prosjektets verdigrunnlag er blitt realisert?

Hva innebærer studien?

For å få belyst erfaringene ønsker vi at du som ansatt skal gjøre to ting. Først ønsker vi at du skal fylle ut et spørreskjema og deretter delta i et fokusgruppeintervju sammen med andre ansatte. Intervjuene vil bli ledet av 1.amanuensis og psykologspesialist Rolf Sundet. Fokusgruppeintervjuet vil vare i ca 1,5 til 2 timer og vil utdype de erfaringene du har som kursdeltaker. Hele intervjuet vil bli tatt opp på bånd. Det skrives så ut og om du ønsker sendes dette til deg for endelig godkjenning. I den anledning vil prosjektleder Tommy Thompson ved Helhetlig Barnevern i Vestfold opprette og oppbevare en navneliste over deltakerne. Denne vil bli slettet innen 31.12.2014.

De som skal gjennomføre intervjuene heter Rolf Sundet og Arne Johansen. Begge er ansatt ved Høgskolen i Buskerud, Fakultet for helsevitenskap, Institutt for forskning innen psykisk helse og rus.

Hva skjer med informasjonen om deg

Alle data vil bli behandlet konfidensielt og på en forsvarlig måte i henhold til Personopplysningsloven og etter retningslinjer gitt av Datatilsynet. Dette innebærer at forskeren vil ha taushetsplikt overfor alle personopplysninger som samles inn. Datamaterialet vil bli anonymisert og slettet når forskningsprosjektet er avsluttet, senest 31.12.2014. Resultatene vil bli publisert i vitenskapelige artikler.

Frivillig deltakelse

Det er frivillig å delta i studien. Du kan når som helst og uten å oppgi noen grunn trekke ditt samtykke til å delta i studien. Dersom du ønsker å delta, undertegner du samtykkeerklæringen. Dersom du senere ønsker å trekke deg eller har spørsmål til studien, eller generelt ønsker mer informasjon om prosjektet kan du kontakte professor Bengt Karlsson, Høgskolen i Buskerud, mobil 90 64 90 78.

DEL B

Personvern

Informasjonen som lagres om deg skal kun brukes slik som beskrevet i hensikten med studien. Alle opplysningene vil bli behandlet uten navn og fødselsnummer eller andre direkte gjenkjennende opplysninger.

Dekan Heidi Kapstad ved Høgskolen i Buskerud, Fakultet for helsevitenskap, er databehandlingsansvarlig.

Prosjektleder er professor Bengt Karlsson, Fakultet for helsevitenskap, Høgskolen i Buskerud.

Personvernombudet for forskning, Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS, har godkjent studien.

Utlevering av materiale og opplysninger til andre

Det er kun prosjektleder Tommy Thompson ved Helhetlig Barnevern i Vestfold som har adgang til navnelisten og som kan finne tilbake til deg. Det vil ikke være mulig å identifisere deg i resultatene av studien når disse publiseres.

Rett til innsyn og sletting av opplysninger om deg

Hvis du sier ja til å delta i studien, har du rett til å få innsyn i hvilke opplysninger som er registrert om deg. Du har videre rett til å få korrigert eventuelle feil i de opplysningene vi har registrert. Dersom du trekker deg fra studien, kan du kreve å få slettet innsamlede opplysninger, med mindre opplysningene allerede er inngått i analyser eller brukt i vitenskapelige publikasjoner.

Økonomi

Studien er finansiert av Vestfold fylkeskommune.

Informasjon om utfallet av studien

Du har som informant rett til å få tilgang til utfall av studien.

Dersom du ønsker å delta, ber jeg deg om å underskrive samtykkeerklæringen og returnere svarkonvolutt. Når vi har mottatt denne vil vi ta kontakt for nærmere avtale om intervjuetidspunkt.

Vennlig hilsen

Oslo 1.november 2013.

Rolf Sundet, Prosjektleder.

**Samtykke til deltakelse i prosjektet ”Resultatevaluering av prosjekt Helhetlig
Barnevern i Vestfold» – ansatte.**

Jeg er villig til å delta i studien ”Resultatevaluering av prosjekt Helhetlig Barnevern i
Vestfold”.

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Jeg bekrefter å ha gitt informasjon om studien ”Resultatevaluering av prosjekt Helhetlig
Barnevern i Vestfold”.

(Signert, rolle i studien, dato)

Rolf Sundet, prosjektleder.

Forespørsel om deltagelse i evaluering av «Resultatevaluering av prosjekt Helhetlig Barnevern i Vestfold» – ledere.

DEL A

Bakgrunn og hensikt

Denne forespørselen gjelder studien «Resultatevaluering av prosjekt Helhetlig Barnevern i Vestfold (pHiV)». Hensikten med denne studien er å evaluere det hvordan pHiV har bidratt til at ledere i barnevernstjenesten har opplevd å være en del av et helhetlig barnevern med høy kompetanse og god sammenheng. I tillegg ønsker en å undersøke hvordan organiseringen og innholdet i prosjektet fremstår for ledere, samt hvilket utbytte og nytte ledere har hatt gjennom prosjektet. Som en del av ledergruppen ønsker vi å intervju deg om dine erfaringer i forhold til følgende spørsmål:

1. I hvilken grad har prosjektet pHiV bidratt til endret samhandling mellom de ulike tjenestenivåene i barnevernet i Vestfold?
2. I hvilken grad har prosjektet bidratt til endret brukervedvirkning, og
3. Hvordan har ledere erfart og opplevd at prosjektets verdigrunnlag er blitt realisert?

Hva innebærer studien?

For å få belyst erfaringene ønsker vi at du som leder skal gjøre to ting. Først ønsker vi at du skal fylle ut et spørreskjema og deretter delta i et fokusgruppeintervju sammen med andre ledere. Intervjuene vil bli ledet av 1.amanuensis og psykologspesialist Rolf Sundet. Fokusgruppeintervjuet vil vare i ca 1,5 til 2 timer og vil utdype de erfaringene du har som kursdeltaker. Hele intervjuet vil bli tatt opp på bånd. Det skrives så ut og om du ønsker sendes dette til deg for endelig godkjenning. I den anledning vil prosjektleder Tommy Thompson ved Helhetlig Barnevern i Vestfold opprette og oppbevare en navneliste over deltakerne. Denne vil bli slettet innen 31.12.2014.

De som skal gjennomføre intervjuene heter Rolf Sundet og Arne Johansen. Begge er ansatt ved Høgskolen i Buskerud, Fakultet for helsevitenskap, Institutt for forskning innen psykisk helse og rus.

Hva skjer med informasjonen om deg

Alle data vil bli behandlet konfidensielt og på en forsvarlig måte i henhold til Personopplysningsloven og etter retningslinjer gitt av Datatilsynet. Dette innebærer at forskeren vil ha taushetsplikt overfor alle personopplysninger som samles inn. Datamaterialet vil bli anonymisert og slettet når forskningsprosjektet er avsluttet, senest 31.12.2014. Resultatene vil bli publisert i vitenskapelige artikler.

Frivillig deltakelse

Det er frivillig å delta i studien. Du kan når som helst og uten å oppgi noen grunn trekke ditt samtykke til å delta i studien. Dersom du ønsker å delta, undertegner du samtykkeerklæringen. Dersom du senere ønsker å trekke deg eller har spørsmål til studien, eller generelt ønsker mer informasjon om prosjektet kan du kontakte professor Bengt Karlsson, Høgskolen i Buskerud, mobil 90 64 90 78.

DEL B

Personvern

Informasjonen som lagres om deg skal kun brukes slik som beskrevet i hensikten med studien. Alle opplysningene vil bli behandlet uten navn og fødselsnummer eller andre direkte gjenkjennende opplysninger.

Dekan Heidi Kapstad ved Høgskolen i Buskerud, Fakultet for helsevitenskap, er databehandlingsansvarlig.

Prosjektleder er professor Bengt Karlsson, Fakultet for helsevitenskap, Høgskolen i Buskerud.

Personvernombudet for forskning, Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS, har godkjent studien.

Utlevering av materiale og opplysninger til andre

Det er kun prosjektleder Tommy Thompson ved Helhetlig Barnevern i Vestfold som har adgang til navnelisten og som kan finne tilbake til deg. Det vil ikke være mulig å identifisere deg i resultatene av studien når disse publiseres.

Rett til innsyn og sletting av opplysninger om deg

Hvis du sier ja til å delta i studien, har du rett til å få innsyn i hvilke opplysninger som er registrert om deg. Du har videre rett til å få korrigert eventuelle feil i de opplysningene vi har registrert. Dersom du trekker deg fra studien, kan du kreve å få slettet innsamlede opplysninger, med mindre opplysningene allerede er inngått i analyser eller brukt i vitenskapelige publikasjoner.

Økonomi

Studien er finansiert av Vestfold fylkeskommune.

Informasjon om utfallet av studien

Du har som informant rett til å få tilgang til utfall av studien.

Dersom du ønsker å delta, ber jeg deg om å underskrive samtykkeerklæringen og returnere svarkonvolutt. Når vi har mottatt denne vil vi ta kontakt for nærmere avtale om intervjudtidspunkt.

Vennlig hilsen

Oslo 1.november 2013.

Rolf Sundet, Prosjektleder.

**Samtykke til deltakelse i prosjektet ”Resultatevaluering av prosjekt Helhetlig
Barnevern i Vestfold» – ledere.**

Jeg er villig til å delta i studien ”Resultatevaluering av prosjekt Helhetlig Barnevern i
Vestfold”.

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Jeg bekrefter å ha gitt informasjon om studien ”Resultatevaluering av prosjekt Helhetlig
Barnevern i Vestfold”.

(Signert, rolle i studien, dato)

Rolf Sundet, prosjektleder.

Vedlegg 2.

Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS
NORWEGIAN SOCIAL SCIENCE DATA SERVICES



Harald Hørfagres gate 29
N-5007 Bergen
Norway
Tel: +47 55 58 21 17
Fax: +47 55 58 96 50
nsd@nsd.uib.no
www.nsd.uib.no
Org nr: 985 321 884

Bengt Karlsson
Institutt for sykepleievitenskap Høgskolen i Buskerud
PO Box 7053
3007 DRAMMEN

Vår dato: 12.11.2013

Vår ref: 35826 / 2 / LT

Deres dato:

Deres ref:

TILBAKEMELDING PÅ MELDING OM BEHANDLING AV PERSONOPPLYSNINGER

Vi viser til melding om behandling av personopplysninger, mottatt 08.10.2013. Meldingen gjelder prosjektet:

35826	<i>Resultatevaluering av prosjekt Helhetlig Barnevern i Vestfold</i>
<i>Behandlingsansvarlig</i>	<i>Høgskolen i Buskerud, ved institusjonens øverste leder</i>
<i>Daglig ansvarlig</i>	<i>Bengt Karlsson</i>

Personvernombudet har vurdert prosjektet, og finner at behandlingen av personopplysninger vil være regulert av § 7-27 i personopplysningsforskriften. Personvernombudet tilrår at prosjektet gjennomføres.

Personvernombudets tilråding forutsetter at prosjektet gjennomføres i tråd med opplysningene gitt i meldeskjemaet, korrespondanse med ombudet, ombudets kommentarer samt personopplysningsloven og helseregisterloven med forskrifter. Behandlingen av personopplysninger kan settes i gang.

Det gjøres oppmerksom på at det skal gis ny melding dersom behandlingen endres i forhold til de opplysninger som ligger til grunn for personvernombudets vurdering. Endringsmeldinger gis via et eget skjema, <http://www.nsd.uib.no/personvern/meldeplikt/skjema.html>. Det skal også gis melding etter tre år dersom prosjektet fortsatt pågår. Meldinger skal skje skriftlig til ombudet.

Personvernombudet har lagt ut opplysninger om prosjektet i en offentlig database, <http://pvo.nsd.no/prosjekt>.

Personvernombudet vil ved prosjektets avslutning, 31.12.2014, rette en henvendelse angående status for behandlingen av personopplysninger.

Vennlig hilsen

Vigdis Namtvedt Kvalheim

Lis Tenold

Kontaktperson: Lis Tenold tlf: 55 58 33 77

Vedlegg: Prosjektvurdering

Dokumentet er elektronisk produsert og godkjent ved NSDs rutiner for elektronisk godkjenning.

Avdelingskontorer / District Offices

OSLO: NSD, Universitetet i Oslo, Postboks 1055 Blindern, 0316 Oslo. Tel: +47 22 85 52 11. nsd@uio.no
TRONDHEIM: NSD, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, 7491 Trondheim. Tel: +47 73 59 19 07. kyste.svarval@et.ntnu.no
TROMSØ: NSD, SNT, Universitetet i Tromsø, 9037 Tromsø. Tel: +47 77 64 43 36. nsd@kosevut.no

Personvernombudet for forskning



Prosjektvurdering - Kommentar

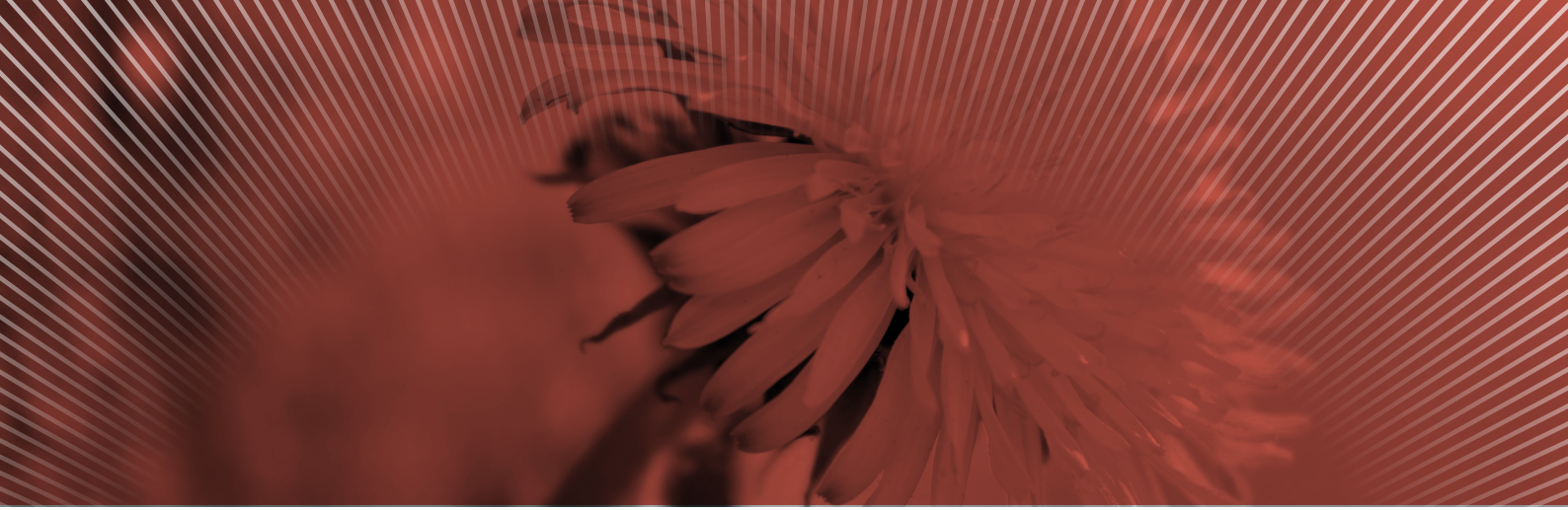
Prosjektnr: 35826

Det gis skriftlig informasjon og innhentes skriftlig samtykke. Personvernombudet finner informasjonsskrivet til brukere mottatt 06.11.2013 tilfredsstillende utformet i henhold til personopplysningslovens vilkår.

Personvernombudet legger til grunn at det også utarbeides tilsvarende informasjonsskriv til ansatte og ledere og ber om at disse sendes personvernombudet som snart de er ferdig utarbeidet: personvernombudet@nsd.uib.no (merk eposten med prosjektnummer).

Personvernombudet tar høyde for at det kan bli samlet inn og registrert sensitive personopplysninger om helseforhold, jf. personopplysningsloven § 2 nr. 8 bokstav c.

Prosjektet skal avsluttes 31.12.2014 og innsamlede opplysninger skal da anonymiseres og lydopptak slettes. Anonymisering innebærer at direkte personidentifiserende opplysninger som navn/koblingsnøkkel slettes, og at indirekte personidentifiserende opplysninger (sammenstilling av bakgrunnsopplysninger som f.eks. yrke, alder, kjønn) fjernes eller grovkategoriseres slik at ingen enkeltpersoner kan gjenkjennes i materialet.



Senter for psykisk helse og rus ønsker å bidra til styrking og utvikling av kunnskap innen psykisk helse og rus med særlig vekt på fem områder:

- Personers erfaringer med psykiske helseproblemer og hva som hjelper
- Person- og kontekstsentrerte tilnærminger
- Familie- og nettverksperspektiv
- Helsetjenesteorganisering, utøvelse og effektivitet
- Aksjonsrettet forskning, særlig brukerinvolvert forskning og handlingsorientert forsknings-samarbeid i klinisk praksis

The mission of the Centre for Mental Health and Substance Abuse is contribution to the development of knowledge with the following specific foci:

- Subjective experiences of mental health problems and 'helpful' help
- Individual and contextual approaches of help and support in mental health care
- Family and network perspectives in studies of mental health problems and substance abuse
- Innovations in mental health service organisation, practice, and evaluation
- Participatory action research involving mental health service providers and service users

**SENTER FOR
PSYKISK HELSE
OG RUS**

Adresse:

Papirbredden
Drammen kunnskapspark
Grønland 58
3045 Drammen

Kontakter:

Professor Stian Biong
stian.biong@hbv.no
952 15 498

Førsteamanuensis Ottar Ness
ottar.ness@hbv.no
90 12 53 12



ISBN: 978-82-8290-012-6